

INICJACJA I REINICJACJA

Materiały z Sympozjum pod patronatem Komisji Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów Episkopatu Polski Sandomierz 22 - 23 września 1997

Już po raz drugi Sandomierz był miejscem ogólnokrajowego Sympozjum naukowo-duszpasterskiego, które zostało zorganizowane pod patronatem Komisji Episkopatu Polski ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów w ramach Sandomierskich Dni Duszpasterskich jako swego rodzaju kontynuacja Sympozjum ubiegłorocznego na temat: "Przygotowanie do wprowadzania katechumenatu w diecezjach". Na Sympozjum pod hasłem "Inicjacja i reinicjacja" przybyło około 60 osób z różnych diecezji polskich a także przedstawiciele Kościoła z Moskwy. Obrady toczyły się w auli sandomierskiego Wyższego Seminarium Duchownego oraz Instytutu Teologicznego im. Bł. Biskupa Wincentego Kadłubka. Liturgia Mszy świętej oraz Liturgia Godzin były sprawowane zarówno w kaplicy seminaryjnej, jak i w katedrze sandomierskiej.

Po modlitwie brewiarzowej w kaplicy seminarium duchownego słowo wprowadzające na początku obrad 22 września wygłosił Przewodniczący Komisji Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów. Sesję przedpołudniową, która w pierwszym dniu obrad odbywała się w auli seminarium, na prośbę Przewodniczącego prowadził ks. dr Czesław Krakowiak (KUL).

Bp Wacław Świerzawski

Reinicjacja czyli rozpocząć na nowo

Tegoroczne sympozjum zorganizowane w ramach Sandomierskich Dni Duszpasterskich zajmuje się tematem Inicjacja i reinicjacja chrześcijańska. Patronuje naszemu spotkaniu Komisja Episkopatu Polski ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów. Zanim podejmiemy szczegółowe rozważania na proponowany temat, przypomnijmy, że jest on w ścisłym powiązaniu z problematyką Sandomierskich Dni Duszpasterskich roku ubiegłego. Mówiliśmy wtedy, "dlaczego i jak wprowadzać katechumenat w diecezjach i parafiach". Ta wspólna refleksja zogniskowana dookoła problemu inicjacji chrześcijańskiej została opublikowana w 8 numerze Anamnesis. Pewna ilość tych materiałów jest jeszcze dostępna w redakcji.

Na obecnym Sympozjum pragniemy pójść o krok naprzód. Ubogaceni perspektywą pracy na styku spotkania niewierzących z Kościołem (który określiliśmy terminem inicjacja), świadomi faktu, że takich sytuacji duszpasterskich w Ojczyźnie naszej jest wiele i coraz więcej, teraz podejmujemy w głównej mierze temat reinicjacji. Duszpasterski problem ludzi ochrzczonych, takich, którzy w wieku 10-12 lat zostali dopuszczeni do pełnego uczestnictwa we Mszy świętej przez Pierwszą Komunię świętą, a nawet bierzmowani, ale nie zostali wystarczająco wprowadzeni w życie z wiary - a więc praktycznie żyją w ostrym kryzysie religijnym lub, co gorsza, są całkowicie obojętni na wymagania Chrystusa - jest sprawą poważną. Co myśleć na ten temat? Co robić? Jak im pomóc? Oto zagadnienia określane nazwą reinicjacja. Oto wiodący wątek rozpoczynającego się Sympozjum. Inicjacja i reinicjacja - te dwa terminy-klucze musimy teraz wziąć do ręki - będą one naszymi narzędziami, którymi otworzymy wejście do badanej przez nas przestrzeni. Termin inicjacja jest używany dzisiaj prawie powszechnie w procesie katechumenalnym. Wprawdzie właściwszym byłby - też tu stosowany - termin ewangelizacja lub przygotowanie dorosłych do chrztu, ponieważ słowo inicjacja nie jest pochodzenia biblijnego i, mówiąc absolutnie, nie jest rzeczą konieczną wprowadzać go do języka naszej duszpasterskiej praktyki, jednak - i to trzeba tu podkreślić - kiedy mowa o ewangelizacji, to nie sposób dzisiaj nie mówić o inicjacji, czyli wtajemniczeniu.

Sobór Watykański II wprowadził globalną nazwę sakramenty inicjacji (por. Ordo Initiationis Christianae Adultorum, Obrzędy Chrześcijańskiego Wtajemniczenia Dorosłych), nawiązując do tradycji starożytnego Kościoła (DM 14; DK 2). Już tutaj trzeba podkreślić za Soborem, że gdy języki nowożytne mówią o wtajemniczaniu "w misteria", konstrukcja łacińska mówi o wtajemniczaniu "przez misteria". Mając to na uwadze, przypomnijmy, że autentyczna mystagogia równocześnie wtajemnicza przez obrzędy (per) i w obrzędy (in). Dotyczy to zarówno inicjacji, jak i reinicjacji. Wiążą się one organicznie z sakramentalnością a także kierownictwem duchowym.

Istnieje duża analogia pomiędzy zastosowaniem terminu inicjacja w procesie katechumenalnym a zastosowaniem terminu reinicjacja w zwyczajnym zakresie pracy duszpasterskiej. Ale jak katechumeni nie są określanani ani przez siebie samych, ani przez innych językiem inicjacji, tak też objęcie określeniem reinicjacja już ochrzczonych nie jest precyzyjne. Języki frankofońskie najczęściej tych, którym udzielono sakramentów inicjacji chrześcijańskiej, ale którym nie przekazano żywej wiary, od momentu powtórnego ich zaangażowania nazywają *recommençants* - co w języku polskim można wyrazić: "rozpoczynający ponownie".

Można tu też mówić o tych, którzy powtórnie zaczynają wierzyć - o ich nawróceniu. Nawrócenie, *conversio*, *metanoia* - tym określeniem opisuje się również proces przejścia od chrześcijaństwa konwencjonalnego lub powierzchownego do doświadczenia wiary, którego owocem jest dawanie prawdziwego i żywego świadectwa. Spotkanie z Chrystusem, które zmienia całkowicie sposób życia (*born again Christians*; *I turn to Christ*; *chrétiens renés*) - jest duchową rewolucją, czymś wstrząsającym.

Reinicjacja jest też coraz częściej nazywana nową ewangelizacją. Jest wyrazem troski duszpasterskiej, dzięki której człowiek słyszy apel Żywego Boga, Obecnego Chrystusa, doświadcza Ducha Świętego i przyjmuje Dobrą Nowinę z rąk Kościoła w Komunii Słowa i w Komunii Eucharystii. Życie ukształtowane według wymogów paschalnego misterium obwieszcza, że Bóg nawiedził człowieka i ubogacił go darem bezcennym: swoją świętością.

A więc "rozpoczynający na nowo" to ci, którzy zapomnieli wierzyć, zatrzymali się w duchowym rozwoju i tym samym ich wiara została pozbawiona żywotnej dynamiki. Nie dając świadectwa Chrystusowi Ukrzyżowanemu i Zmartwychwstałemu, zrywają oni w swoim życiu z wiernością Tradycji, zachowując jedynie zewnętrzne pozory katolickiej (czy chrześcijańskiej) tożsamości. Religię zamieniają często na politykę (teologia wyzwolenia jest tego bliska), filantropię, akcje społeczne, tworząc kształt nieokreślonego neoindywidualizmu, przez co kształtują parachrześcijaństwo - o co też zabiegają sekty czy religie uniwersalistyczne (niedawno słyszeliśmy o próbie tworzenia takiej), które są na pograniczu New Age. Z różnorodnych powodów nie rozpoczął się w ich życiu proces inicjacji, a jeśli był rozpoczęty, to został porzucony na jakimś etapie życia.

Aby więc zaistniała odnowa i reinicjacja, nie pytając zbyt o przyczyny - jak to się mogło stać, że doszło do takiego stanu - trzeba określić dokładnie punkt wyjścia i zaczynać. Tak jak byśmy zobaczyli zburzony dom (kto przeżył wojnę, widział wiele tych zburzonych domów i wie, że przystępując do odnowy musi odrzucić cegłę aż do zdrowej warstwy, kiedy może już zaczynać budować w górę z powrotem). Bez tej diagnozy, której wyniki muszą zaistnieć w świadomości człowieka szukającego Boga, nie można mówić o reinicjacji. Dialog kwalifikacyjny z kierownikiem - jakkolwiek go nazwiemy: sponsorem, świadkiem, przedstawicielem Kościoła - staje się często początkiem procesu odpowiedzialnego budowania. W tym miejscu reinicjacja zbiega się z inicjacją - przygotowaniem człowieka dorosłego do przyjęcia wiary.

W taki sposób dotykamy misterium ponownego narodzenia. Nikodem jest gotów powrócić do początku (J 3,1-21). Różnica polega na tym, że "rozpocząć" znaczy tu "zacząć ponownie" - skoro rozpoczynający nie jest już niemowlęciem.

Jak to ma być w praktyce? Są różne propozycje i sposoby. Rekolekcje, zwłaszcza proponowane przez rozmaite szkoły duchowości, dają konkretne recepty nawrócenia i postępu. Współczesne ruchy religijne (pozakatolickie: zielonoświątkowcy, czy związani z Kościołem katolickim charyzmatycy, a najczęściej neokatechumeni) proponują swoje recepty. Służy też inicjacji i reinicjacji klasyczny katechumenat. Właśnie o tym będziemy mówić teraz, na tym Sympozjum.

Uczymy się, jak pomóc w nawróceniu, które czasem jak gorejąca lawa ogarnia całego człowieka i domaga się ujęcia tchnienia Ducha w struktury konkretów. Czasem ludziom tkwiącym w tradycyjnych strukturach trzeba pomóc (oczekują często tego) - lub sprawić, by oczekiwali pomocy - w wejściu na drogę głębszego wtajemniczenia, dzięki czemu ogień Ducha Świętego zostanie zapalony światłem Chrystusa przez odpowiedzialnych i kompetentnych ludzi Kościoła.

W tej optyce jawi się program naszego Sympozjum na temat: Inicjacja i reinicjacja chrześcijańska. W planie Sympozjum są trzy bloki tematyczne. Można tak to uporządkować, patrząc na plan dnia

dzisiejszego i jutrzejszego. Pierwszy jest wymiar teologiczny, ukazujący meritum problemu. Drugi to wymiar praktyczny, postulujący dialog. Na naszym planie widać, że dzisiejszy dzień to teoria. Wieczorem - będzie konwersatorium, gdzie można sobie zadawać pytania czy też relacjonować, co na ten temat należałoby głośno powiedzieć. I wreszcie trzecia, zasadnicza dominanta Sympozjum, którą określiliśmy jako kierownictwo duchowe, towarzyszenie - będzie o tym mowa jutro.

W każdym razie - i tym można podsumować to wprowadzenie - tak inicjacja, jak i reinicjacja, jak i wejście w dynamiczną praktykę przepowiadania, głoszenia słowa, przekazu wiary czy kierownictwo duchowe, kiedy mówi się z człowiekiem cor ad cor - wszystko to domaga się świadomości, że proces tak istotny dla życia Kościoła opiera się głównie na modlitwie.

Zadaniem podstawowym w przekazywaniu wiary jest modlitwa. Trzeba się modlić, polecać Bogu, oddawać Bogu, i tym sposobem prowadzić człowieka, którego spotykamy, któremu towarzyszymy - do wnętrza Boga, do Serca Boga i tam oddawać go w opiekę wewnętrznego Mistrza. "Nauczycielu, gdzie mieszkasz?" - powtarzał to pytanie za pierwszymi Uczniami Ojciec Święty w Paryżu i podpowiadał młodzieży tak jak Chrystus: "Chodźcie a zobaczycie" (J 1,38-39).

Oto już jesteśmy przy temacie wiodącym. Księdza Profesora Stanisława Czerwika proszę o wykład na temat: "Obecność i działanie Ducha Świętego w liturgii".